

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens I. & II. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas Missalis
- Cum Præfatione seu Præmonitione necessaria Bibliopolæ ad Lectorem

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

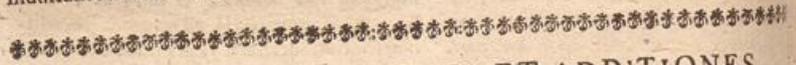
De Præparatione Sacerdotis celebraturi. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40113

rosolymitanæ, ut in suis navibus, quæ sunt magni ponderis, ac firmæ structuræ, cum unaquaque sustineat quinquaginta anea tormenta bellica, celebrari faciat Missam, eoduntaxat tempore, quo Mare est tranquillum, & Cælum serenum, & cum assistentia alterius Sacerdotis, seu Diaconi; ita ut adesse non possit periculum effusionis sanguinis in dicta celebratione: habetur hoc privilegium in particulari Bullario Clementis XI. part. 1. *Constit. 26.* quæ incipit: *Exponi nobis.* Olim tamen denegatum fuit Principi Philiberto indultum, quod posset celebrari Missa super suis triremibus, quia istæ modico stante vento facile moventur: magnæ autem naves anchoris alligatæ immobiles ferè stant; & ideo in his, cum nullum subsit periculum, stante Mari tranquillo, effusionis Sanguinis, facilius conceditur Apostolicum indultum celebrandi Missam. Rursum dictum

privilegium fuisse passim denegatum à Summis Pontificibus, asseverat Card. Albicinus *Inconstantia in Fide cap. 34. n. 131.* ubi plures casus talis denegationis adducit, ubi illam, quæ data fuit, ut mox innuimus, Principi Philiberto, quoad celebrationem super triremibus.

Ceterùm plura extare antiquitatis monumenta, ex quibus colligitur, non tantum prius in Mari Missas celebratas extitisse, sed continuo super naves Eucharistiam deservisse olim solitum fuisse, colligitur ex Baronio Anno 57. & Anno 404. & Anno 700. ex Suario de S. Ludovico *ad diem 25. Aug.* & ex S. Gregorio, S. Ambrosio, & Methodio, Verricell. *de Apostolicis Missis tit. 8. quest. 133. n. 9.* Pasqualigo *de Sacra nova Legis quest. 471. n. 3. & seqq.* Et hæc sint satis pro præfenti materia, & pro complemento hujus 1. Partis.

NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES
AD
GAVANTI COMMENTARIA
IN RUBRICAS
MISSALIS ROMANI.

PARS SECUNDA
RITUS SERVANDUS IN CELEBRATIONE MISSÆ

Tit. I. De Preparatione Sacerdotis Celebraturi.

I. Gavant, pag. 64. col. 1. lit. c. *Et tempore Paschalis additur Alleluja.* Ita etiam ad finem cujuscunque Psalmi debet dici *Gloria Patri*, tempore Passionis, excepto ultimo triduo; quia hujusmodi preces Rubricas Officii, non verò Missalis sequuntur. Hyppolitus à Portu de cultu Dei, & hominum, &c. *tit. 1. Rubr. 1. n. 3.*

II. Gavant, pag. 64. col. 2. lit. c. *La manus &c.* Hinc deducitur, errare omnes illos, qui statim lavant manus, & deinde accipiunt Missale, Missamque perquirunt, & postea cula ordinant: hæc enim omnia debent præparari ante manuum lotionem: & deinde manibus lotis præparandus est Calix. Philippus Ayrault in Praxi Missæ Privatæ *part. 1. tit. 1. III.*

III. Gavant. pag. 64 col. 2. lit. f Porro in Calice argenteo consecr. esse dicitur Christus.) Quamquam hoc asseratur à Baronio ex Beda ad A. C. 34. n. 63; veretur tamen rationabiliter Gavantus, ut Calix hic (de quo loquitur Adamnanus Abbas lib. 1. de lois Sanctis c. 8. non autem Beda, ut sibi Baronius persuasit) sit ille, quem Christus adhibuit, quando Sacratissimam Eucharistiam instituit. Et reverà Chryostomus, Homilia 51. in Mattheum, asseverat, Calicem Domini, nempe in quo Christus Dominus Eucharisticum Sacrificium peregit, non physicè, sed mysticè pretiosum fuisse; negatque ex metallo nobiliori factum esse, his verbis: *Non erat ex argento illa Mensa, nec ex auro ille Calix, quo Christus Discipulis Sanguinem prabuì suum, pretiosa tamen erant omnia, & venerationis plena, quia spiritu abundabant.*

IV. Gavant. pag. 65. col. 1. ead. lit. f Nunc lignei Sacerdotes, aureis Calicibus, &c.) Negari non potest, fuisse in veteri Ecclesia usum Calicum ligneorum: interrogatus siquidem S. Bonifacius Episcopus Moguntinus in Concilio Triburienti Seculo 9. habito, an in vasculis ligneis liceret Sacrificium peragi? Respondit, ut refert hic Gavantus: *Quondam Sacerdotes aurei ligneis Calicibus utebantur nunc contra ligneis Sacerdotes aureis utuntur Calicibus.*

Verùm Card. Bona lib. 1. cap. 25. rerum Liturgicarum censet, ex verbis Bonifacii inferri non posse, usum lignei Calicis fuisse communem in primitiva Ecclesia; sed credit, S. Antistitem potius, zelo Dei succensum, præteritorum comparatione sua tempora redarguisse. Sed quia Concilium Triburien- se statuit, ne quis deinceps Sacra Mytheria in ligneis vasculis consecrare præsumat; & quia Canones quoque editi in Anglia sub Edgardo Rege 6. 41. Calicem fusilem esse decernunt, vetantque, ne omnino in ligneo fiat Consecratio; hinc idem Card. Bona fateri cogitur, saltem in aliqua Ecclesia, vel propter rerum penuriam, vel propter Sacerdotum incuriam, invaluisse usum Calicum ligneorum,

Qui plura scire desiderat de Sacrorum Calicum antiquis Ritibus, materia, forma, variis speciebus, & denominationibus, perlegere poterit ea, quæ tradunt eruditissimi viri, Joseph Vicecomes de Missæ Apparatu lib. 6. cap. 8. usque ad cap. 17. inclusive; Casalius de veteribus Sac. Christianorum Ritibus cap. 11. Card. Bona loc. cit. Andreas Du-Sauslay, in sua Panoplia Sacerdotali lib. 8. à pag. 182. usque ad pag. 281, noster P. Aloysius Novarinus in lib. 5. Sacrorum Elektorum cap. 94. 95. 96. Antonius Bellotte in suis obser. ad Ritus Eccl. Laudunensis pag. 446. & sequent. Johannes Ciampinus in tract. de pane azymo, & ferment &c. pag. 169. 175. 179. Lazarus Becquillot in tract. Hist. Liturg. Sac. Gallicè exarato; Carolus Du-Fresne in Glossario; Dominicus Georgius de Liturg. Rom. Pontificis disquis. de Sac. Ministr. cap. 3. & inter Heterodoxos Johannes Doughtei Anglo-Britannus in lib. cui titulus de Calicibus Eusch. veterum Christ. impresso Bremæ, Anno 1694. in 8. necnon Gothof. Voigt in suo libro de Altaribus veterum Christianorum cap. 12. n. 10. & seqq.

V. Gavant. pag. 65 col. 2. lit. g Patena adhibita tunc temporis pro Pyxide.) Patenæ, quæ antiquitus pro Fidelium communione deserviebant, Ministeriales vocabantur; & quia tunc omnes in Missa communicabant, amplè adhibebantur: nunc autem, quia pauci in Missa communicant, minor patena rite adhibetur, quæ à Græcis Discus appellatur. De Patenarum ministerialium, vel communicantium usu, materia, forma, & Consecratione, vide mox allegatos eruditissimos Auctores, nimirum Josephum Vicecomitem ibidem à cap. 18. usque ad cap. 26. Card. Bona cit. loco §. 3. Andream Du-Sauslay lib. 9. à pag. 281. usque ad pag. 300. & Aloysium Novarinum toto cap. 97. quibus adde Johannem Mabillon Comment. in Ord. Rom. §. 8. & Dominicum Georgium loc. cit. Hoc loco animadverto, antiquitus duplicem in Missa

Missâ Patenam adhibitam fuisse, unam ad Cleri, alteram ad Populi communionem; ut constat ex Ordine Rom. 5. pag. 68.

VI. Gavant. pag. 65. col. 2. lit. h *Vel in: us de novo auro linia:ur*) Ex his Gavanti, & ex Rubricâ verbis, colligitur, Calicem debere esse aureum, vel argenteum, aut qui habeat saltem cuppam argenteam intus inauratam, & simul cum Patena pariter inaurata. Verùm tit. 10. part. 3. de defectibus in ipso ministerio occurrentibus, nulla fit mentio de inauratione cuppæ argenteæ; nisi fortè dicatur, hoc ibi jam supponi, juxta dispositionem superioris Rubricæ. Idem dicendum est de Patena, quam & intus deauratam esse decet. In Canone verò *Ut Calix 145. de Consec. dist. 1.* simpliciter dicitur, ut Calix Domini cum Patena, si non ex auro, omnino ex argento fiat; & Claudius La Croix lib. 6. part. 2. dub. 5. quæst. 47. asserit, Auctores passim negare, cuppam argenteam intus deaurandam esse: sed verba allegatæ Rubricæ clarè nimis loquuntur de intrinseca inauratione cuppæ.

VII. Gavant. pag. 65. col. 2. ead. lit. h *Idcirco Calix, & Patena vocantur vasa Sacra, &c.*) Ex contextu Rubricæ & ex verbis Gavanti eruitur, aliud esse rem aliquam consecrari ab Episcopo; aliud ab eo benedici, vel ab alio facultatem habente: in Consecratione siquidem intervenit unctio Chrismatis, non verò in Benedictione: inter ea autem, quæ consecranda sunt, numerantur Calices, quibus Sacerdotes utuntur in Sacrificio celebrando. De Calicibus consecrandis loquitur Innocentius III. lib. 1. *Decreti cap. Cùm venisset*: ubi mentionem facit de unctioe adhibenda in Consecratione Altaris; & expressè pariter loquitur de Chrismate, quo ungi debent Calix, & Patena, quando consecrantur.

VIII. Gavant. pag. 65. col. 2. ead. lit. h *Hinc fit, quòd non omnibus licet hac vasa tangere.*) Auctor libri Pontificalis in S. Sixto Romano Pontifice, qui Anno Domini 116. Romanam Ecclesiam regendam suscepit, al-

ferit dictum Pontificem constituisse, ut sacra vasa ab aliis, quàm à Sacris Ministris non tangerentur; & ideò hoc vetuit, quòd tam Calix, quàm Patena erant vasa consecrata: idem decrevit postea Concilium Lateranicum à Gavanto allegatum, & Antiochenicum 363. celebratum; in quo Canon 21. sancitum est, Subdiaconum non debere contingere vasa Sacrata: & Concilium Agathense, Anno 506. sub Symmacho *Can. 66.* statuit, non oportere Sacratos Ministros contingere vasa Dominica: Subdiaconis tamen facultas ista est in Concilio Bracarensi sub Johanne III. An. 563. *Can. 10. Placuit ut non liceat cuilibet ex Levitibus Sacri Altaris vasa portare, nisi his, qui ab Episcopo Subdiaconi fuerunt ordinati.* Ex Ordine tamen Romano 5. pag. 68. manifestum est, etiam Anselmo in Ecclesia Romana, eandem licentiam concessam fuisse.

IX. Præterea hic quaeritur: si Sacerdos bona fide adhibeat Calicem non consecratum, an egeat consecratione: Diana *part. 2. tract. 14. de celebratione Missæ, resol. 65. part. 5. tract. 16. resol. 60.* tenet, in casu predicto, Calicem non consecratum non egeat amplius consecrari; & eandem sententiam tuentur Trimarchius, Peyrinus, & alii, quos citat, & sequitur Nîger in *Addit. ad Ritualem part. 6. animad. 8. n. 4.* Alii verò idem non esse dicendum sustinent, etiam si malè de quis celebret in Calice, & Patena consecratis. Ita Sâ *verbo Eccles. n. 19.* Turbur. opus. de Sacrif. *Missæ lib. 1. cap. 1. n. 2.* quibus adhærere videtur Henricus Pisart in appendice, ad expositionem Rubricarum Millalis *n. 5.* ea ratione motus, quòd ad rationem peccati quidem in similibus aliquid facere potest bona fides, quod non in cit mala fides, nimirum, qui ignoranter Calice non consecrato utitur, utique non peccat; si verò scienter, & mala fide Calicem non consecratum in Sacrificio peragendum quis adhibeat, à gravi peccato non excusetur.

tur. Cæterum, si in primo casu ratione contactus Sacramenti Eucharistici consecrantur Calix, & Patena; ratione ejusdem contactus, etiam in secundo casu, eadem Altaris vasa consecrata evadent, & apta ad Sacrificium reddentur.

Attamen Card. de Lugo de Euch. disput. 20. n. 91. Suarez disp. 91. sect. 7. §. Alia autem formas & alii quos citat, & sequitur Paulus Maria Quarti in Commentariis ad Rubr. Missal. part. 2. tit. 1. dub. 3. & mox laudatus Pilart, ibidem, negant, in dictis calibus vasa non consecrata, non indigere alia Consecratione: quia ea, quæ pendunt ex institutione Ecclesiæ, non possunt suppleri alio Ritu diverso ab eo, quem Ecclesiæ designat, & determinat. Cum autem Consecratio, qua vasa Altaris redduntur apta ad Sacrificium, fuerit instituta ab Ecclesiâ sub certis, & determinatis Ritibus, & verbis per determinatas personas adhibendis; hinc fit, quod non adhibito tali Ritu, & tali forma verborum, per idoneam personam, nunquam evadunt vasa consecrata; id est Calix, & Patena non redduntur apta ad Sacrificium: & quamvis Sacramentum Eucharistiæ sit dignissimum, plus quam sit unctio Chrismatis & Benedictio Episcopalis; nihilominus non habet alios effectus, quam quos ipse Christus illi attribuit suo fini proportionatos. Quapropter non habet effectus aliorum Sacramentorum, nec Sacramentalium, quæ ex libera institutione Ecclesiæ dependent. Juxta hanc sententiam etiam Corporale, mappa, & vestes Sacerdotales, quæ verè benedictæ non sunt, proportionabiliter tales non evadent, nisi per Benedictionem in eum finem ab Ecclesiâ institutam: & Templâ non consecrantur per Missas in eis dictas; sed per solam formam, & Ritum ab Ecclesiâ institutos, ad Consecrationem inducendam in Templâ prædictâ.

X. Gavant. pag. 65. col. 2. lit. i. *Quæruni: An sit benedicendum? &c.* Quam Gavant. Rubr. Miss.

vis Suarez teneat, purificatoria non esse benedicenda; nihilominus ex verbis Gavanti, & ex ratione ab ipso allegata, concludendum videtur pro Benedictione purificatorii; cum Sacrificium sine eo commodè fieri non possit: cui accedit, quod quamvis non assignetur peculiaris Benedictio pro velis; dicat tamen, se existimare, ea cum aliis vestibus benedici solita; ut videre est inferius, ubi loquitur de velo serico, &c. Sed fortior ratio, quæ militat pro Benedictione purificatorii, est, quia magis propinquè Sacrificio inservit purificatorium quam velum; ut optimè ponderat Pilart loco superius citato n. 6. ubi subnequit, quod cum quandoque aliqua particula Corporis, aut gutta Sanguinis Domini purificatorio adherere possint ex Calicis extersione, aut absterfione digitorum, in negligentibus præsertim, & minus accuratis Sacerdotibus; hinc eadem benedicenda esse censet, nec laicorum manibus tractanda, adhærens sententiæ Layman. tract. 5. cap. 6. Quoniam verò purificatorii pariter peculiaris non reperitur Benedictio, sumatur, inquit, una, quæ convenientior apparet, v. g. Benedictio linteaminum, mutata in secunda Oratione, voce *Altare*, in vocem *Calicem*. De his, & aliis Benedictionibus paramentorum, infra cum eodem Gavanto sermonem habebimus.

XI. Gavant. pag. 66. col. 1. lit. m. *Ani-quitus enim Corporale quoque tegebat Calicem altera sui parte.* Verissimum est, quod antiquitus Corporalia longiora, & latiora fuerunt, quam nobis sint in usu: unico enim Corporali tota tegebatur ara, & à parte posteriori, supra Calicem elevabatur, eumque contegebat; & hinc vocabantur pallæ, nec aliæ à Corporali distinctæ tunc adhibebantur pallæ; talibusque magnis Corporalibus adhuc utuntur PP. Carthusiani antiquis Ritibus addictissimi, necnon Ecclesiâ Lugdunensis in Gallia; ut refert D. Du Moleon in suis itineribus Liturgicis Gallicè exaratis.

pag. mihi 57. & pag. 60. Ita pariter viget hic usus in Ecclesia Sanctæ Crucis Aurelianensi, ut tradit idem Auctor p. 200. & in Ecclesia B. V. Rothomagensi, ut idem refert pag. 286. & hinc est, quod Johannes Stephanus Durandi *lib. 1. de Eccl. Ritib. cap. 12. num. 8.* asserit, Romanos, Italos, & Alemanos, duobus Corporalibus uti, quorum utrumque purè lineum esse debet; Gallos verò uno tantum. Nomine secundi Corporalis intelligitur parva palla, qua nunc communiter adhibetur ad Calicem contegendum, quæ est à Corporali distincta, sed ejusdem materiæ cum ipso, cum quo pariter benedici debet, ut inferius dicitur. Agit eruditè de Corporali Joseph Vicecomes *vol. 4. suarum observ. Eccl. lib. 7. cap. 1. & seqq.* Card. Bona *lib. 1. cap. 25. §. 11.* Antonius Bellotte *in sui observ. ad Ritus Eccl. Laudunensis pag. 454. & seqq.* Claudius de Vert *tom. 3. super Rubric. 69.* Lazarus Andreas Bocquillot *in suo tract. histor. de Sac. Liturg. cap. 5. pag. 88.* Videri etiam possunt Ordo Rom. 1. n. 12. & Ordo 2. inter evulgatos à Jo. Mabillon n. 9. Item Ordo 6. n. 7. qui ibi de Sacris Corporalibus mentionem faciunt.

XII. Gavant. pag. 66. col. 1. ead. lit. m. *Qui duplicem adhibent pallam, alteram pro Calice, alteram pro Hostia, non sunt reprehendendi.* Hic usus duplicis pallæ, unius ad cooperiendum Calicem, alterius, super qua collocatur Hostia, ante, & post Consecrationem, usque ad usum Patenæ; ut facilius colligantur fragmenta; hic inquam usus à S. Cajetano, & à Paulo IV. Summo Pontifice Congregationis nostræ conditoribus, ipso nascentis Religionis suæ exordio inductus fuit, & à Clemente VII. Pontifice Maximo approbatus; ut latè ostendit Joseph Silos in *Histor. ejusdem Congregat. Cleric. Regul. tom. 2. lib. 9. pag. 390. & seqq.* necnon Franciscus Maria Magius in suo *Galateo Religioso discuss. 20.* Et Pasqualigis de Sacrificio novæ Legis *quæst. 792.* Hunc nobis alterius pallæ usum commendarunt pariter alii Summi

Pontifices, necnon nonnulli Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & denique Petrus Ruide preparat. Sacerdotis §. 11. *fol. 266.* Johannes Alcozer tract. de Missa Privata *fol. 960.* Trimarcus in Cerem. & Noy in addit. ad Ruiz *part. 1. præsup. 3. quæst.* quos refert laudatus Magius *citato loco.*

XIII. Gavant. pag. 66. col. 1. ead. lit. m. *Non tamen imitandi sunt ab aliis.* Hic Gavanti sententiæ negantis hujus pallæ ad alios Sacerdotibus, adherent noster Megard *tom. 2. variarum resol. 199.* & Paulus Me Quartus in Rubricis Missalis *par. 2. tit. 5. §. 3. dub. 4.* cui videtur talis Ritus permissus personalis; & ideo personas, quibus permittitur, non egrediens. Sed his non obstantibus in nostris Ecclesiis, omnes externi Sacerdotes hanc pallam posse in Divinis Ministeriis usurpare, tenent ex nostris Molpæ in Summa *tract. 9. cap. 11. n. 61.* & Jo. Joseph Silos, Franciscus Magius *loco citato* & Pasqualigis de Sacrific. Missæ *quæst. 792.* hac ratione permotus, quia usus hujus pallæ sub hostia non importat diversum Ritum à Romano; sed potius accessionem quandam ad eundem Romanum Ritum commendandum, ut decentiori modo se habeat. Infusus ex eodem Pasqualigo, hujus pallæ sub hostia inductus est; ut fragmenta ipsa remaneant, & possint facilius colligi & in Calicem immitti. Et proinde talis usus est inductus tanquam observantia interpretativa ordinarii Ritus, reducens ipsam ad majorem commoditatem colligendi fragmenta. Siquidem Ritus ordinarius est, quod Hostia ponatur super Corporali; & hic Ritus observatur secundum substantiam; sed ad circumstantiam, quod ponatur super Corporali, tanquam adjuncta à reliquo Corporali, quia ratione circumstantiæ huiusmodi provenit facilius collectio fragmentorum. Igitur, cum declaratio virtutis contineatur in declarato, ut observatur in *decanianus Consil. 243. in fine*, Socin Jun. *fol. 95. num. 74.* hinc potest uniusquisque

sequi hanc interpretativam observantiam, seu declarationem, ubi eam reperit: quia non erit sequi novum Ritum, sed ordinatum declaratum ab observantia. Hanc Pasqualigis sententiam, quoad hanc partem non improbat Tonellius in suo Sac. Ench. lib. 2. tit. 1. n. 6, nec Bulla S. Pii V. in *Missali Rom.* edita, hanc Ritum, & hanc consuetudinem abrogavit: sed potius excepit illis verbis, nisi consuetudo ab ipsa prima institutione à Sede Apostolica approbata sit; id quod observat Pasqualigis in citata *quæst.* 793. ubi pariter negat contra Paulum Mariam Quarti; quod talis Ritus, seu pallæ usus sub Hostia, dicendus sit personalis: quia non continet aliquid concessum personis; sed est ipsemet Ritus Romanus, cum circumstantia speciali declarativa; seu sic interpretatus, ut commo-
diori modo, & decentiori peragatur.

Idem Pasqualigis in eadem quæstione sustinet, etiam omnes eos, qui Ritui Romano non sunt addicti, posse usurpare hunc pallæ usum, in quibusvis Ecclesiis: quia etiam ipsi possunt recipere aliquam interpretationem, seu additamentum circumstantiæ supra Ritum proprium, quod concernat majorem decentiam, & securitatem, nimirum, ne Sacra Hostiæ fragmenta pereant. Idemque ibidem asserit multò magis probabile esse, quòd unusquisque Ritui Romano addictus, extra Clericorum Regularium Ecclesias amplecti possit hujus pallæ usum, ob supradictam rationem; & hanc eandem sententiam docuit, finalitque ad praxim deduci Doctissimus Cardinalis Baronius Sacrorum Rituum zelo, & peritiâ nemini secundus: quippe cum Turitione (ut refert Silos *rom.* 2. *Historia Cong. Cler. Regul. lib. 9. fol. 389.*) *Qua urbs est in Aragonia, Sacra administraret Diacrus Tespes, Antistes quâ doctrinis, quâ probitate conspicuus: torquibat hunc ea maxime cura, ne quid fragmentorum è Missa Sacrificio deperiret. Videbantur namque sibi haud ita accuratè colligi posse, quin diligentiam ali-*

qua effugerent. Cumque creveret in dies stimulus, atque acriter vellicaret, prescribere ad Casarem Cardinalem Baronium rem statuit: ratus fore, ut vir Sapientissimus, aut presentis aliquo remedio fragmentorum jactura occurreret, aut saltem animam componeret plus nimio anxium. Et Baronius quidem cum alia quadam in rem opportunè Episcopo significavit; tum illud addidit, percommodatam nempe fore pallam, quâ ex laudabili instituto, Regulares Clerici uterentur. Quod ubi Antistes re ipsa comprobavit, & adhibuit ipse Ritum, & in morem sua in Ecclesia subinde induxit, qui hodieque perdurat. Hactenus Silos. Exemplum literarum Cardinalis Baronii fatetur laudatus Magius apud se habuisse; & adstruit, in Archivo illius Cathedralis Ecclesiæ Turitionensis autographum extare.

XIV. Gavant. pag. 66. col. 1. lit. n. *Elino conjicitur fuisse.*) Quamvis antiquitus velum, quo Calix tegebatur, lineam fuerit; prescribitur tamen à Rubrica, velum Calici imponendum, debere esse sericum, coloris convenientis.

XV. Gavant. pag. 66. col. 2. lit. q. *Neque benedicatur palla separarim.*) Certissimum est, Corporalia simul cum palla esse benedicenda, una, & eadem Benedictione: & sicut prescribitur hoc de palla, qua tegitur Calix; idem dicendum est de altera palla, qua utimur nos Clerici Regulares; de qua mox mentionem fecimus. Rursus advertendum est, sub die 22. Januarii, Anno 1701. emanasse hoc Decretum -- In Sacrificio Missæ non est adhibenda palla à parte superiori drappo serico cooperta. Ita S. R. C. in una *Camaldulensium ad 6. dubium* - Pallæ igitur, quamvis modò à Corporali sejunctæ, semper tamen debent esse ex eadem materia confectæ, ac Corporalia ipsa, nempe ex candida, subtili, sed firma tela, semperque etiam nitidæ, & mundæ esse debent.

XVI. Gavant. pag. 67. col. 1. eadem lit. q. *Unde & eodem cultu veneranda sunt.*) Hanc sequelam, quam ex Canone *Sacras de Con-*

sec. dist. 7. deducit Gavantus, non approbat Henricus Pisart in sua appendice superius citata §. 6. quoad pallam Calicem tegentem, scilicet eodem cultu venerandam esse, quo Corporale: alia siquidem res erat, quando non separabatur ab ipso Corporali. Quidquid tamen sit de intellectu præfati Canonis, quia talis palla immediate Christi Sanguinem respicit, & tegit, in veneratione semper eam haberi decet. De altera verò palla, quam nostra adhibet Congregatio, super qua ponitur Hostia consecrata, nemini dubium esse potest, quin summa veneratione sit contrectanda, & non possit à laicis, neque à Sacris sceminis tangi, nisi post ejusdem abluionem ab aliquo Diacono factam; ut de Sacris Corporalibus præscribitur in capite, *Nemo per ignorantiam de Consec. distin. 1. ubi ita disponitur: Pallas verò, & vela Sanctuarii, si sordidata fuerint ministro, Diaconi cum hominibus Ministris intra Sanctuarium lavent, non ejicientes foras à Sacrario: & velamina Dominice mensæ abluant, ne forte pulvis Domini Corporis malè decidat &c.*

Utrum autem graviter peccent Sanctimonialiales, ac laici, qui Corporalia primum lavant, controvertitur à Doctoribus. Affirmativam sententiam tuetur Villalob. part. 1. sum. tract. 8. diffi. 29. n. 5. & eos à mortali solum excusat, qui summis digitis sicprehendunt, ut nihil nisi extrema contingant; neque manus aut digitos in eandem aquam immittant. Venialiter verò peccare Sanctimonialiales, & laicos, si Corporalia, purificatoria, & pallas in prima lotione lavant, censent Ludovicus à S. Johanne in summa quest. 11. de Euchar. art. 19. d. 2. diffi. 3. Paulus Maria Quarti in Kubricis Missali part. 2. tit. 1. sect. 2. dub. 6. necnon Pasqualigus quest. 795. hac ratione ductus: quia, quod prima lotio fiat à laicis, non dicit aliud supra lotionem, quæ fit à personis Sacris, ratione cuius prohibita esse possit quoad laicos, nisi contactum: sed si Corporalia tangantur à laicis

sine contemptu, tradunt communiter, veniale peccatum: imò quamplures, & causa id fiat, nullum intervenire peccatum censent: ergo idem dicendum, si primo Corporalia vel à laicis, vel à Sanctimonialibus abluantur. Mox allegati Auctores, præsertim verò Pasqualigus, tenent, quod quavis debeat, ut aqua, in qua Corporalia purificatoria abluta sunt, in peculiarem cinam, quæ Sacrarium appellatur, debeat projici; peccatum tamen nullum esse, si solo contemptu, eam extra Sacrarium in locum decentem projicere: quia ea de re nullum præceptum extat; & dictum Canon *Nemo per ignorantiam*, quoad hanc purificationis esse tantummodo directivum: quod propter id solum omnino servandum est, quod exigitur ex ipsa natura rei, scilicet, ne in locum immundum dicta aqua projiciatur. Sed venià tanti viri contraria sententia amplectenda, præsertim prima, quæ in Ordine Romano allegato etiam à Josepho cecomite tom. 4. lib. 1. cap. 8. observata, & in ecclesiast. præscribitur, quod: *ubi palla corporalis lota fuerint, nullum linteamen ibidem aliud lavari; sed ipsa aqua in Baptisterio abeurgit.*

XVII. Gavant. post Rubr. n. 2. pag. 68. col. 1. lit. q. *Paramenta non debent ponitari, in quo Missa est faciendâ, nisi per Episcopos, & Cardinales* (Non solum Episcopi, & Cardinales, sed etiam Praelati Episcopis inferiores, qui Pontificalium usum habent, Sacras vestes ex Altari sumere possunt; sed solum quando pontificaliter Dominis vacaturi sunt; prout declaravit, & decrevit S. R. C. 27. Septembris 1659. in d. gen. §. 11. quod datum est in nostro Indul. num. 348.

XVIII. Gavant. pag. 68. col. 1. lit. y. *stis autem; & consuevit sibi invicem servare*.) Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 6. de Reform. & sess. 22. cap. 1. pariter de Reform. varia præscribit de vestibus, & consuevit Clericorum. Accedunt pariter in quibusdam

Dieceſibus varia Decreta Synodalia, & Episcoporum ſanctiones, quibus Clerum ſuum ad decentiam, & veſtium Clericalium modetiſſimam inſtruant, & dirigunt. Præſertim vero in Concilio Romano celebrato Anno 1725. à Benedicte Papa XIII. tit. 16. cap. 3. ſanctum eſt, quòd, qui ignominiam ſecularis habitus, & comas capitum pro Chriſti amore depoſuerunt, veſte, ac tonſura Clericis congruente ſemper utantur; comamque fictitiam, vulgò *Perucca*, aut *Cerchi-tti*, vulgò *Girilli*, nunquam adhibeant. Sed ante præſati Concilii ſanctionem editum jam fuerat Decretum, in quo præſcribitur, quòd Miſſa non poteſt celebrari cum caſaric ficti-ta S. R. C. 3. Auguſti 1652. in *Milevit. na.* Datur hoc Decretum in noſtro Indice ſub n. 308.

XIX. Gavant. pag. 68. col. 1. lit. z. *Rochetum dicitur linea, &c.*) Statutum eſt, quòd Regulares rochetum non deferant; niſi ex tali ordine fuerint, cui indumentum hujusmodi competat. Ita S. R. C. die 27. Septembris 1659. in Decreto generali §. 9. & in noſtro Indice datur hoc Decretum ſub n. 346.

XX. Gavant. pag. 70. col. 1. lit. c. *Ab amictu dicitur amictus.*) Amictus inter veſtes Sacerdotales hodie in Romana Eccleſia primum locum tenet; induitur enim ante omnem aliam veſtem: antiquitus verò vige-bat uſus accipiendi amictum poſt albam; ut colligitur ex Ordine Romano §. ex vulgatis à Johanne Mabillon *com. 2. ſui Muſai Itali i.* Miſſale pariter plenarium Vaticanum, An-norum ſuprà ſeptingentorum, relatum à Do-minico Georgio, loco inferius citando, præ-cipit pariter amictum ſumendum poſt albam, & cingulum, adjecta illa precatone, quæ re-ferretur ab eodem Georgio. Hic uſus indu-endi amictum poſt albam, perſeverat adhuc in Eccleſiis Lugdunenſi, & Mediolanenſi: etenim in Miſſa Ambroſiana, juſſu S. Caroli edita, poſt cingulum præcipitur, ut impo-natur amictus: ſed Miſſale Romanum Valli-cellanum ſeculi 11. accipiendum amictum

ante albam indicat: unde colligitur, ante prædictum ſeculum in Romana Eccleſia hunc morem invaluiſſe, induendi amictum ante albam, & quamcunque aliam veſtem Sacer-dotalem. Præter ea, quæ tradidit Gavantus hic de amictu, videri poſſunt, quæ fuſiori calamo exaravit Joſeph Vicecomes de Miſſæ Apparatu lib. 2. cap. 3. & ſeqq. ubi agit de nominibus variis, quibus hæc veſtis appella-ta fuit; idem de materia, forma, vario uſu, nec non de veteri more adhibendi amictum in Chriſtianorum Sacris, Legi pariter pote-runt ea, quæ de amictu tradidit Andreas Du Sautſlay in Panopl. Sac. lib. 1. à pag. 1. uſque ad 8. Card. Bona lib. 1. *rerum Liturg. cap. 24. n. 3.* Antonius Bellotte in ſuis obſer. ad Ri-tus Eccl. Laudunenſis pag. 240. Lazarus Boc-quillot in ſuo tract. hiſt. de Liturg. cap. 7. n. 4. & recentiſſimè Dominicus Georgius tom. 1. de Liturg. Rom. Pont. cap. 15.

XXI. Ga ant. pag. 70. col. 1. lit. d. *Oſcu-latur illum in medio, &c.*) ſacerdos ſibi ami-ctum imponens, oſculari eum debet in me-dio, ubi eſt formata Crux: ſi autem careat amictus Cruce; vel mutetur, vel pollice im-primatur Crux, ſi commodè fieri poteſt; ut aliquò modo Crux oſculetur. Angel. *part. 1. tit. 1. n. 1. & part. 3. tit. 1. n. 20.* Oſcula-tum amictum debet Sacerdos immediatè in-ducere non ſuper collum, ſed priùs ſupra ca-put, & deinde eo veſtium collaria circumte-gere. Hinc graviter invehitur Gerlacus Vin-itor *part. 2. tit. 1. n. 28.* in Sacerdotes col-laria ſua ante celebrationem deponentes; eam Rubricæ collaria amictu tegi debere, clarè præſcribant.

XXII. Gavant. pag. 70. col. 1. lit. e. *Po-deris eſt appellata, &c.*) Deſcribit hic Gavantus albam, nempe ſecundam veſtem Sacer-dotalem: verùm qui plura ſcire deſiderant de variis alba nominibus, veteri more eam induendi, de materia, ex qua confici debet, necnon de ejuſdem forma, origine, & aliis hujusmodi, evolere poterunt Joſephum Vi-cecomitem ſupracitatum à cap. 7. uſque ad cap.

12. & Andream du Saussay, qui toto lib. 2. sua Panoplia Sacerdotalis, nempe à pag. 13. usque ad 34. de hac materia eruditè disserit; Card. Bona loc. cit. §. 4. Antoniam Bellotte loc. cit. pag. 242. Lazarum Bocquillot. cit. loc. n. 6. & Dominicum Georgium cit. loc. cap. 16.

XXIII. Gavant. pag. 70. col. 2. lit. f. *Motus enim naturalis à dextra est in sinistram.*) Albæ manica dextra (elevante illam, & extendente Ministro) imponenda est brachio dextero, depositâ, & convolutâ supra humerum sinistrum, & super brachii sinistri partem superiorem ejusdem albæ parte sinistra; ut Sacerdotis manus sinistra expeditior sit ad vestiendum dexterum brachium: postmodum manica sinistra elevata pariter à Ministro, sinistro brachio aptetur per ministerium manus dexterae Sacerdotis, & Ministri. Ita Castaldus, Tonellius, Bonamicus, quos refert, & sequitur Hippolytus à Portu in suis annotationibus ad hanc Rubricam n. 6.

XXIV. Gavant. pag. 70. col. 2. lit. g. *Cingulum nominat, &c.*) Vinculum, seu subligaculum illud, quo Sacerdotes albam præcingunt, tribus nominibus compellatum est, nimirum cingulum, zona, & baltheum, ut ex veteribus Auctoribus collegerunt Joseph Vicecomes loco superius allegato cap. 13. necnon Dominicus Georgius cit. loc. cap. 17. Inter vestes missales, præfatum cingulum, alii secundo, alii tertio loco collocarunt; ut tradit laudatus Vicecomes. Alia nonnulla ad hoc vestimentum Sacerdotale spectantia, nimirum, qui fuerint cingulorum colores, quæ materia, quinam Ritus in eo præcingendo, quæ preces recitandæ &c. latè explicant mox allegati auctores, necnon Antonius Bellotte loco superius cit. pag. 245. & Andreas Du Saussay, toto lib. 3. sua Panoplia Sacerdotalis à pag. 34. ad 62. Die vigesima Januarii 1701. emissum fuit à S. R. C. hoc Decretum circa cinguli materiam -- Sacerdotes in Sacrificio Missæ congruentius utuntur cingulo lineo, quàm serico. Ita respondit S. R. C. in una Camaldulensium ad 7. dubium -- Et sub die 8. Ju-

nii 1709. in una Bracaren. ad 4. dubium, S. R. C. declaravit, Sacerdotes posse uti cingulo coloris paramentorum. Primum ex illi Decretis datur in nostro Indice sub n. 577. secundum verò sub n. 616.

Romanus Pontifex præter cingulum albet etiam succinctorium, cujus nomine venit subcingulum illud, quod dependet à cingulo, quo stola Pontificis cum ipso cingulo colligatur. De hoc succinctorio mentiones faciunt Innocentius III. lib. 1. *Mysterium Massa cap. 52.* & Gulielmus Durandus in *litt. rationali &c lib. 3. cap. 1. n. 4.* Honorius Augustodunensis, *Gemma animæ lib. 1. cap. 20.* Hugo à S. Victore de Sacramentis lib. 1. cap. 49 & Cardinalis Bona *rerum Liturg. lib. 1. cap. 24. §. 15.* qui tradit, neminem bonæ Ecclesie Latine uti succinctorio, nisi solus Romanus Pontifex, quando solemniter celebrat; ac esse instar parvi cujusdam manipuli, & à sinistro latere pendere: & eodem in Ceremoniali S. R. E. à Marcello Cyrensi edito, fit mentio de succinctorio Romani Pontificis in lib. 2. cap. 14. In Ceremoniali verò Episcoporum nulla fit mentio prædicto succinctorio: nihilominus succinctorium fuisse unum ex novem ornamentis Episcoporum, tradit D. Thomas lib. 4. *Magistrum Sententiarum dist. 24. art. 3.* Rufus de Episcoporum succinctorio mentionem etiam faciunt Bruno Episcopus Signinus, qui obiit Anno Domini 1111. nec non Sicardus Cremonensis, relati à Georgio mox cit. qui subnectit, se censere, omissum fuisse succinctorium ab Episcopis, ex quo iis, ex Ceremoniali Episcoporum præscripto, stola aptatur modo diverso: nam disponitur 1. 5. 2. 4. 8. §. 14. ut ad eam commodius aptanda chordulæ retrò, & antè ipsi stolæ annexetur, quibus firmari possit, ne huc illucque vegetur. Hæc citatus Georgius.

XXV. Gavant. pag. 70. col. 2. lit. h. *Mappalam Ordo Romanus appellat, quæ præsertim oculorum, &c.*) Cardinalis Bona lib. 1. *rerum Liturg. cap. 24. §. 5.* adstruit, quod

Mappula, sive sudarii linteus usus duravit, donec in locum ejus manipulus, non ad tergendas fordes, sed ad ornatum susceptus est; qui propterea ejus materie, & textura est, ex qua stola, & planeta fieri solent. Deinde subnectit, se conjicere, hanc mutationem mappulae in manipulum secutam esse Seculo decimo, ex quo Alcuinus, & Amalarius, qui Seculo nono vixerunt, mappulae usum tunc viguisse ostendant. Verum huic sententiae Cardinalis Bonaë opponitur Dominicus Georgius tom. 1. de Liturg. Rom. Pontificis cap. 30. §. 3. ubi ex aliquibus antiquitatis monumentis, editis post prædicti Sapientissimi Cardinalis decessum, demonstrat, manipuli nomen in ministerio Altaris, antiquius esse Seculo 10. In Codice siquidem Monasterii S. Dionysii in Francia, sub Caroli Magni tempora scripto, inter preces ad Sacra indumenta accipienda, habetur Oratio ad Manipulum. Ita ex Martene part. 1. de veteribus Ecclesia Ritibus lib. 1. cap. 4. art. 12. colligit laudatus Georgius, qui deinde subdit, quod Wilfredus Comes Barchinonensis, & Widinillus Comitissa, A. D. 88. 12. Maji, quo die dedicata est à Godemaro Episcopo Ausonensi Ecclesia S. Mariæ Rivipullensis, tradiderunt eidem Ecclesiae, vel prædicto Pontifici, id est Comitibus Calicem, & Patenam de auro, Missale, Lectionarium, planetam, & albam, stolam, & manipulum. Hæc eruit præfatus Auctor ex appendice Marcæ Hispanicæ num. 45. pag. 817. Præterire non debeo, eundem Dominicum Georgium in eodem e. uditissimo suo opere lib. 2. cap. 4. §. 2. referre ex Mabillon. Annal. Bened. lib. 25. §. 33. ad A. D. 781. donationem Aldegiastræ Monasterio Obonensi apud Astures factam, cujus verba sunt: ad ornamenta verò Ecclesie (dant) octo vestimenta (forè ad ornandum Altare) tres mantos, seu casulas, sex stolas, & quinque manipulos, quatuor Corporalia, & quinque pallas, & sex sabanas, seu manuergia, duas literas, & quatuor sine serico: unam cuppam sericam,

& tres Calices, duos scilicet ex argento, & unum ex terra; unum Missale unam Cracem ex argento, & duas ex ligno, quatuor frontales ex serico, duas campanas ex ferro. De libris: Lectionarium, Responsorium, duo Psalteria, unum Codicem dialogorum, scilicet S. Gregorii, & unam regulam de Ordine S. Benedicti &c. -- Facta Charta Testamenti 16. Kal. Februarii era octingentesima decima octava: hoc est A. D. 781. Ex quibus clarè evincitur, non solum seculo 9. sed etiam seculo 8. & rem, & nomen manipuli inter Sacras vestes fuisse.

XXVI. Gavanti pag. 71. col. 1. lit. h Rupertus loco citato, qui primus inter Scriptores eum; manipulum appellavit.) Noster præclarus Auctor, adhærens sententiae Josephi Vicecomitis, qui Volum. 4. suarum obser. lib. 2. cap. 34. asserit, manipuli usum in locum linteæ syndonis non nisi Ruperti Abbatis ætate, hoc est A. D. 1120. introductum fuisse; noster inquam Auctor, tali sententiae inhærens, cum eodem Vicecomite asserit, quod Rupertus Abbas primus eum, manipulum appellavit. Verum ex prædicta Aldegiastræ donatione, & ex aliis, quæ mox attulimus, corruunt ejusmodi opiniones: constat siquidem, ante Ruperti tempora, manipulum fuisse in usu, & inter Sacras vestes enumeratum fuisse, ejusque nomen ante Rupertum reperiri expressum. Quæ dicta sunt in Vicecomitis, & Gavanti sententiam, refellunt etiam opinionem Claudii de Vert; cui placet, mutationem mappulae in manipulum seculo tantum duodecimo contigisse; quamvis non ignoraret, manipuli vocem ante illud seculum in usu fuisse, tom. 2. pag. 319. Ultimo loco adnotare lubet eum Card. Bonaë, manipulum proprium Subdiaconi indumentum, ut Scholastici existimant, veteri usu non fuisse; ut colligitur ex Lanfranco Cantuariensi, qui epistola 13. dicit: In Cenobiiis Monachorum, etiam laici, cum albis induuntur, ex antiqua Patrum institutione solent ferre manipulum. Verum hæc consuetudo, ut

ut in notis ad eandem epistolam, vir eruditus Lucas Dacherius observat, abrogata postmodum fuit in Concilio Pictavienli sub Paschali II. cap. 5. statuente, ut nemo Monachorum deinceps manipulis utatur, nisi fuerit Subdiaconus. Manipulo nostro respondet apud Græcos epimanicium, de quo agit Goarin notis ad Chrysostomi Liturgiam num. 12. Cum planeta totum corpus ambiret, ut infra videbimus, manipulus extremo loco, brachio expedito imponebatur: & hic Ritus tunc omnibus Presbyteris communis, nunc in solis Episcopis remansit; quibus peractâ Confessione à Ministris imponitur: prisco autem more, post Confessionem casula elevari solebat; & tunc à Ministro imponebatur Sacerdoti manipulus. Alia ad manipulum spectantia, videri possunt apud mox allegatos Auctores, necnon apud Andream Du Saullay lib. 4. sua *Panoplia Sacerdotalis*; & apud Antonium Bellotte in suis obser. ad Ritus Ecclesiæ Laudunensis pag. 247. ac Claudium de Vert tom. 2. suarum explic. Sac. Cerem. pag. 311. lib. 2. cap. 2. & alibi.

XXVII. Gavant. pag. 71. col. 1. lit. l. *Ligari verò debet manipulus infra cubitum.* Huic Gavanti sententiæ adherent Tonellius, Bonaricus, Cabrinus, & alii, quos refert Hippolytus à Portu in suis adnot. ad tit. 1. Rubr. 3. num. 10. In hac eadem sententia verbatim pariter Bauldry part. 1. cap. 17. num. 9. E contra verò sustinet, manipulum imponendum esse supra cubitum, Lohner part. 6. tit. 1. §. 7. lit. l. cui adhæret Hippolytus à Portu est. loc. ex eo, quia si manipulus ligetur supra cubitum, minus impediatur Sacerdotem in suis functionibus; & post Consecrationem nullum erit periculum tangendi, & extrudendi Sacratissimam Hostiam extra Corporale, imò etiam extra Altare: certum præterea est apud omnes, firmandum esse manipulum aciculis, aut chordulis, ne decidat è brachio Sacerdotis.

XXVIII. Gavant. pag. 71. col. 1. lit. m

Accipiens stolam, &c.) Hoc nomen apud profanos Scriptores, tam Græcos, quibus fluxit, quam Latinos, qui illud parunt, muliebrem vestem significat, ut loquuntur usque demissam. Erat autem proprium matronarum vestimentum; ut docet Celsus Ferrarius de re vestiaria lib. 3. cap. 1. Et Lazarus Baylius in cap. 17. lib. 1. parte de re vestiaria; adeo ut impudicæ mulieris nota foret brevior tunica; & Tertullianus lib. de pallio cap. 4. inter signa ejuratae pudicitie recenset matronam in publico sine brachio. Interdum tamen sumptam legimus etiam pro totius corporis indumento, & tunica vocari, non solum mulierum, sed etiam virorum usui accommodata, tam in profanis quam in Sacris literis. Hinc Nonius Marcellus in lib. de proprietate serm. cap. 14. servavit, stolam veteres nominasse, non vestem solum, sed etiam omnia quæ corpus teget: hinc etiam Gennadius 41. legitur, quod cum Pharaon constitisset super universam Terram Ægypti, constitit eum stola byssina: & ipse Joseph Gen. 45. singulis fratribus suis proferri iussit stolas, id est vestes mutatorias; ut deposita, festiviore die allumere possent. Eodem sensu usurpatur pro tunica mulieris in lib. Jud. cap. 16. ubi dicitur: *Accipiens stola ad decipiendum illum*: quapropter stola pro mulieris usu, non aliud fuit, quam tunica seu vestis ab humeris antè, & retrò ad pedes usque profusa. Hinc Durandus in Rationari lib. 3. cap. 5. n. 6. dicit, quod: *Stola candida fuit vestis candida, peringeris vestis vestigia, qua Patriarcha utebantur ante Legem quam primogeniti, cum Benedictionem patris acciperent, inducebant, & Domino victimam Pontifices offerebant: sed postquam alba vestis portari, mutata est in torquem.* Quapropter optimè dicit Gulielmus Burius in suo etymologico v. *Stola*, quod Canonici quidam Augustiniani pro torquem rochocto, tantum fasciam aliam lineam portant, instar parvi scapularum

ita modo stola, quæ quondam integra erat vestis, est tantum aliqua fascia à collo Sacerdotis hinc inde dependens, data Presbyteris, & Diaconis, quorum munus est prædicare verbum Dei; à quibus fertur super uno tantum humero sinistro sub axillam dexteram connexa, ad distinctionem Sacerdotum, qui utroque humero portant à collo quidem ante pectus in modum Crucis cingulo conjunctam, quando celebrant; solitam vero hinc inde, quando ab ipsis adhibetur in aliis Sacris ministeriis una cum superpelliceo: sicut etiam hoc modo gestatur ab Episcopis, ut videbimus infra; etiam cum Sacris operantur, ob rationem, quam paulò inferius adducit Gavantus.

Stola igitur, de qua nunc est sermo, & cui quartum inter vestes Sacerdotales locum veteres Christiani attribuerunt (vel quia tunc non adhibebatur manipulus; vel quia hic ultimo loco imponebatur, ut videbimus) ab Auctoribus Ecclesiasticis optimè describitur: quòd sit vestis Sacra, longa, non lata, & veluti torques à collo demissa, & ad anteriora descendens usque infra genua Sacerdotis Divino ministerio defungentis. De origine, de antiquo usu, de materia, de forma, de colore, & de modo induendæ stolæ, præter antiquos Liturgicos Auctores, Albinum Flaccum, Aleuinum, Rabanum Maurum, Amalarium, Fortunatum, Walafridum Strabonem, Rupertum Abbatem, Honorium Augustodunensem, Gulielmum Durandum, & alios, eruditissimè disserunt Joseph Vicecomes volum. 4. quod est de *Missa apparatus*, lib. 2. cap. 18 & sequent. Andreas Du Saussay lib. 5. sua *Panoplia Sacerd.* Antonius Bellotte in suis *Observationibus ad Ritus Ecclesiæ Laudunensis* pag. 249. & sequent. Cardinalis Bona lib. 1. *rerum Liturg.* cap. 24. §. 6. Dominicus Georgius tom. 1. de *Liturg. Rom. Pontificis* lib. 1. cap. 20. Johannes Baptista Thiers in sua erudita dilcipatione de stola in Archidiaconorum visitationibus gestanda à Parochis, præsertim cap.

Gavant. Rubr. Miss.

15. & Bocquillot in tract. hist. de Liturg. cap. 7. num. 8.

XXIX. Gavant. pag. 71. col. 1. eadem lit. m *Orarium eam vocat Ordo Romanus, &c.* Nonnulli Auctores Liturgici stolam idem esse censent, quod orarium: hinc Binius in Concilio Laodicæno sub Silvestro cap. 22. tom. 1. part. 1. ait: *Orarium idem est in antiquis Patribus quod stola; quæ est vestis Sacra, non lita, cujus usus Sacerdotibus, ac Diaconis concessus, Subdiaconis interdicitur est.* Hoc ipsum confirmat Concilium Bracarense cap. 27. apud eundem Binium. Appellatur igitur ab aliquibus PP. & Conciliis stola, *Orarium* ab orando, sive orationem ad Populum habendo. Alii verò Auctores, quos refert Bellotte *cit. loc.* stolam distinguunt ab orario, quatenus stola in plerisque Scripturæ locis pro tunica sumitur. Denique ab aliis, ut videre est apud Vicecomitem *cit. loc.* stola vocata fuit etiam *Palla linostima*, fortè quia tunc ex lino conficeretur; & ab aliis, ut tradit Walafridus Strabo cap. 24. de rebus Ecclesiasticis, dicta fuit *Pallium linostinum*: ait enim *cit. loc.* *Silvester ordinavit, ut Diaconi dalmaticis in Ecclesiâ uterentur, & pallio linostimo eorum leva tegetetur.* Anastasius tamen, sive alius Auctor libri Pontificalis, asserit, Zosimum, qui Pontificiam Sedem A. D. 417. regebat, constituisse, ut Diaconi lævas tectas haberent de pallis linostimis: unde est, quòd nonnulli nomine hujus pallæ intelligunt stolam Diaconalem ex lino, & lana contextam, quam Diaconi in humero sinistro deferunt, ad differentiam stolæ Sacerdotalis à collo ante pectus pendens, ut mox diximus; sed usus præfate stolæ Diaconalis à tempore Concilii Laodicæni A. circiter 363. celebrati, ut pariter inuimus, jam invaluerat.

XXX. Gavant. pag. 71. col. 2. lit. n *Et imponit collo, ut torquem, non longè à collo.* Inter Auctores Liturgicos quæstio agitur, quomodo stola sit aptanda collo Sacerdotis; utrum casulâ sit contegenda, vel potius de-

A a beat

beat apparere? PP. Societatis Jesu stolam collo ita aptant, ut Crux stolæ à planeta non contegatur, sed exterius appareat. Dominicus Flumara in Ceremoniali Cler. Reg. Min. part. 1. cap. 22. hunc usum approbat: præscribit enim, quòd Sacerdos *Stolam circa collum aptabit, ita ut non excedat collare tunica, & Crux in medio appareat.* In Ceremoniali pariter Cler. Reg. S. Pauli lib. 1. cap. 8. ita de stola Sacerdos admonetur: *Collo à tergo aptabit, ut in medio Crux appareat.* Hoc idem præscribitur in Ceremoniali Augustinianum Discalceatorum lib. 1. cap. 13. & in Ceremoniali PP. Cappuccinorum à Zacharia Boverio edito lib. 1. cap. 4. E contra noster Andreas Castaldus in Ceremoniali lib. 2. cap. 11. num. 4. præscribit, quòd Sacerdos *stolam ita circa collum colloct, ut ultrà non protrahatur; neque rursus ad eò supra collum extollatur, ut planeta summitatem excedens appareat, sed decenter aptetur:* & idem in praxi Ceremoniarum lib. 2. sect. 7. cap. 1. num. 12. *Stola, inquit, circa collum ita accommodari debet, ut à superposita casula tegatur: suamque assertionem comprobat dicendo: Omnes enim, qui de Ecclesiasticis Ritibus scripserunt, casulam super alia omnia indumenta collocandam dixerunt, ita ut cætera infra ipsam posita non appareant:* & de nostro more aptandi hoc modo stolam subnectit: *Propterea nostra Congregationis PP. Sacrorum Rituum observantissimi, ita stolam adaptant, ac vitta ipsi cingulo à posteriori firmant, ut nullo modo supra casulam elevari possit; quod etiam à Romano Pontifice, & Prelatis omnibus observatur.* Hunc nostrum morem approbant, & Castaldo subscribunt Tideus Bonamicus part. 1. observ. 2. num. 6. Hippolytus Tonellius in Enchiridio lib. 2. tit. 1. not. in Rubr. 3. n. 5. ubi ait: *Stolam sibi imponat non longè à collo, ac si torquem imponeret sibi.* Idem docet Honorius Augustodunensis lib. 2. cap. 24. *Gemma, &c.* & Durandus in Rationali lib. 3. cap. 5. Versantur pariter in hac sententia Sarnell. part. 4. §. 3. num. 7. Angel. part. 3. n. 3.

Archipresbyter Gervasius in catalogo rerum suarum instruct. num. 14. & recentissimus Ludovicus Gerardus Episcopus Cortonenis in compendio errorum, qui accidunt Sacerdoti celebranti cap. 2. num. 14.

XXXI. Gavant. pag. 72. col. 1. lit. r. adducit stolam in modum Crucis. In recentissimo Missali Romani Rubricis, post illa verba *si celebrans sit Episcopus*, adduntur hæc verba *vel Abbas, ut supra;* ex quibus deducitur quòd non ducere stolam in modum Crucis ante pectus, convenit non solum Episcopis sed etiam Abbatibus, qui Pontificalium fruuntur; probabile tamen est, hoc Abbatibus convenire, solummodo quando pontificaliter celebrant; sicut tunc solum etiam tunc sumere possunt vestes, ut superius diximus; quia tunc solum ad instar Episcoporum ante pectus parvam Crucem gestant.

XXXII. Gavant. pag. 72. col. 1. lit. r. adducit *stolam in modum Crucis. Postquam vestis Sacerdotalis, planeta appellatur, cujus vocis etymologia, & antiquitas piepienter tractat juxta morem suum Josephus cecomes vol. 4. quod est de Missa a par. 2. cap. 27.* Variis, aliisque nominibus Sacerdotale indumentum pariter appellatum fuit, nimirum *Fanula, Casula,* de quo pariter differit mox laudatus Vicecomes tom. 28. & post ipsum Andreas Du Saullay in Panopl. Sacerd. cap. 1. & 2. Dominicus Gadius de Liturg. Rom. Pontificis tom. 1. cap. 24. Bocquillot cap. 7. §. 10. & 11. tract. hist. de Liturg. Sac. necnon Claudius Vert tom. 3. variis locis, & Card. Bona part. 1. rerum Liturg. cap. 24. §. 2. ubi expressè describit formam antiquæ casulæ, five planetæ, dicendo, quòd planetæ rotundæ parvas erant, totum ambientes hominem à collo usque ad pedes, unicam in medio aperturam habentes, per quam caput imminebatur: qua de causa necessarium erat, ut Sacerdotes operari, & manibus liberè uterentur, eas super brachia revolvere, &c.

plicare; sicque indutos Pontifices, & Sacerdotes in priscis Ecclesiarum parietibus cernimus: hoc etiam ex vetustissimis SS. Patrum tum Orientalis, tum Occidentalis Ecclesiarum iconisimis, qui ex antiquis, & authenticis exemplaribus expressi sunt, conspicimus; in quibus primitivæ Ecclesiæ Sacerdotes depicti cernuntur, eo schemate, quo Divinis consueverant operari Mysteriis. Apud Orientalem Ecclesiam sunt etiam hodie casula, seu planetæ ejusdem formæ: in Latina verò Ecclesia ad evitandum incommodum proveniens, ex amplitudine talis formæ, totum corpus cum brachiis circumcludentes planetæ à lateribus paulatim scindi, & decurtari cœperunt, donec ad formam, quæ hodie est in usu, redactæ sunt. Quoniam verò planeta, seu casula, totum Sacerdotis corpus involvebat, unde casula, quasi parva casa dicebatur; ut tradit Honorius Augustodunensis in *Gemma lib. 1. c. 267.* hinc ortus est usus, ut à Diacono tum Sacrificio ministrante, Sacerdoti Divinam Hostiam, & mysticum poculum elevanti ad supremum cultum, defluentis in ejus brachia, manusque oneris pondus alleviaretur; ut ponderat Du Saussay *lib. 6. cap. 11.* vel ne pedibus obversatis Sacerdoti genua flectenti impedimento esset, elevabantur extrema ora Sacræ vestis. De quo more, Rituque adhuc in Romano Ceremoniali de Officio Diaconi hæc Rubrica extat: *Dum Celebrans genuflectit post Consecrationem Hostiæ, statim posteriorem planeta partem, per insimam partem in medio capiti sinistra, & elevat; & statim facta elevatione, antequam Celebrans genuflectat, eam deponit sine osculis; dexterâ verò Celebrantem circa brachium dexterum sustentat, dum surgit.*

Et infra: *Dum Celebrans consecrat Calicem genuflectit, ipse iterum capiti planetam, & eam elevat, ut prius (nempe Diaconus) qui usus adhuc perseverat, tamen, cessante causa, superflua sit talis praxis; ut animadvertunt præclarissimi mox laudati Auctores, Card.*

Bona, & Du Saussay *loc. cit.* nam adeo decisa est planeta impræsentiarum, ut vix quoad utrumque latus infra humeros dependeat; & adeo decurtata, ut vix ultra genua protendatur; tantum abest, ut pertingat usque ad talos. Alia spectantia ad antiquitatem, materiam, formam, usum, & Ritus casulæ, seu planetæ, necnon ad mysticas ejusdem significationes, legi possunt apud mox allegatos Auctores, aliosque antiquiores Sacrorum Rituum expositores, congestos in collectione Hittorpiana, & in Bibliotheca maxima SS. Patrum, qui hanc materiam doctissimè discusserunt.

XXXIII. Gavant. pag. 72. col. 2. ead. lit. u *Qui aliquam prædictarum vestium sponte omiserit, peccat mortaliter.* Qui verò aliquod ex Indumentis omittit in casu necessitatis, non peccat, ait Diana *tr. 4. de Celebrat. Missæ r. 58.* Sed non explicat, quod omitti queat. Paulus Maria Quarti *part. 2. tit. 1. sect. 4. dub. 5.* refert nonnullos Doctores, qui censent omissionem solius cinguli, sine justa causa, fore peccatum veniale, quia est vestis minus considerabilis; & aliqui addunt etiam omissionem solius manipuli fore peccatum veniale, ob materiæ levitatem; secus si utraque prædicta vestis simul omitteretur. Idem Quarti *dub. 6.* autumat, in casu gravis necessitatis, ut ad communicandum moribundum, licitum esse celebrare absque prædictis vestibus minoribus; nullo modo verò, urgente quæcunque necessitate, celebrari posse absque vestibus majoribus, nimirum alba, stola, & planeta, vel saltem absque aliqua illarum, quæ censetur prævalere præceptum Ecclesiæ, ob reverentiam hujus Sacrificii, necessitati private alicujus infirmi. Lohner verò *part. 6. tit. 1 §. 9.* censet peccatum esse mortale, si sine omnibus præfatis vestibus (extra casum, quo mors; aut aliud gravissimum damnum, non cedens in contemptum Religionis, immineret) quis celebraret; & asserit eum P. Gobat, ita omnes Doctores sentire: sed Tamburinus *opusc. de*

Sacrif. lib. 1. cap. 3. §. 1. tenet, in nullo simpliciter casu, sine omni veste Sacra celebrari posse: Layman verò *lib. 4. tract. 5. cap. 6.* & Gobat citati ab eodem Lohner, docent, per accidens in gravi necessitate, sine aliqua ex his vestibus, v. g. sine stola, aut manipulo licitè celebrari posse; gravem autem necessitatem, seu causam judicant illi esse, si v. g. grave murmur, aut scandalum Populi timendum, aut infirmus communicandus sit; non autem si præcisè præcepto Ecclesiæ de audienda Missa, aut regulæ, seu foundationi beneficii satisfaciendum sit. Ego verò censerem, non esse recedendum à Quarti allegata sententia, nimiram, albam, stolam, planetam omnino necessarias esse ad celebrationem Sacrificii; ita ut in nullo casu possit sine illis Sacrificium peragi; ut tenet etiam Suarez *disp. 82. sect. 3.* Cajetanus *part. 2. quest. 96. art. 4.* & alii Doctores ibidem agentes de obligatione legum humanarum; huic præsertim innixi fundamento: quia ex omissione majorum vestium Sacerdotalium tanta resultat irreverentia, & tantum generatur scandalum, ut etiam periculo mortis præponderet. Verum quidem est, quòd mox laudatus Suarez numerat stolam inter minores vestes; sed certè stola est vestis propria Sacerdotis; & in *Canone 8. dist. 23.* singulariter præcipitur.

XXXIV. Gavant. pag. 72. col. 1. lit x *Accipit paramenta, hoc est cal gas, &c.* Etiam hoc loco animadvertere est, quòd in Missalis Romani Rubricis recentè impressis, post illa verba, quæ habentur in Gavanti Rubrica n. 6. pag. 72. nimirum: *Sisti Episcopus,* adjiciuntur hæc alia: *vel Abbas, ut supra, habens usum Pontificalium.*

De vestibus Sacerdotalibus, scilicet, amictu, alba, cingulo, &c. egit superius præclarissimus noster Auctor, eumque nostris Observationibus, & Additionibus prosecutus sumus. Progreditur nunc, inhaerendo textui Rubricæ, ad explicanda indumenta illa, quibus Episcopi Divinam rem sollempniter

peragentes utuntur: hujusmodi sunt colligæ, sandalia, Crux pectoralis, tunicella, matica, chirotheca, mitra, baculus pastoralis, &c. Ad illustranda Gavanti Commentaria, aliqua adjicienda forent, etiam circa præfatas vestes Pontificales: verum nimis sum, & ne in immensum crescat hoc opus, satius duco lectorem remittere ad Auctores illos, qui de præfatis Episcopali indumentis fuso, & erudito calamo conscripserunt. Evolvi igitur possunt Andrea Sautlay in sua Panoplia Episcopali; Julius Vicecomes *lib. 3. de Missa apparatus;* necnon Dominicus Georgius *tom. 1. de Liturgiæ Pontificis lib. 2. cap. 13. & seqq.* Antonius Lotte agit pariter de baculo pastoralis figura *pag. 239.* de discrimine verò baculi pastoralis Græcorum, & Latinorum *pag. 9.* suarum observationum ad Ritus Ecclesiæ Laudunensis. Idem discurret de mitra Episcopalis antiquitate, usu, forma, &c. *pag. 142. & seqq.* De annulo verò Episcopali, de concessione ornamentorum Pontificis solis Episcopis jure ordinario facta, agit à *pag. 87. usque ad pag. 93.* De præfatis omnibus denique summam, sed suo sapienter disserit Cardinalis Bona *lib. 1. de Liturgiæ cap. 23. à n. 9. usque ad n. 15. inclusive.*

XXXV. Gavant. pag. 74. col. 2. eod. lit *Annulus datur Episcopo, &c.* Non solum Episcopo datur annulus cum gemma, sed etiam Abbatibus habentibus usum Pontificalium; ut adnotat Bissus *v. Annulus n. 373.* Quando autem Gavantus dicit, quòd regulariter in indice annulus deferri debet, id intelligit extra Missam: præter prædictos, nullus alius potest deferre annulum cum gemma Missa.

Decretum à S. R. C. emissum die 25. Augusti 1601. in quo sancitur, quòd -- Protonotarius titularis non participans non apponere pileum super insignibus, & habere annulum dum celebrat, dummodò non sit

gemma -- referunt Corradus in praxi dispensationum *lib. 5. cap. 6. sub num. 52.* necnon noster Gavantus in Manuali Episcoporum v. *Protonotarii* in additionibus *si b num. 3.* & Barbosa in summa Apostolicarum decisionum v. *Protonotarius* : qui tamen, ut advertit Gericatus de Sacrif. Missæ *decif. 49. sub n. 47.* & 48. credit, quod idem sit annulus cum gemma & sine gemma. Verum quidquid sit de hoc, certum est, nobis non constare de dicto Decreto : quia in registris S. R. C. quæ non incipiunt nisi ab Anno 1602. reperiri non potest : & quamvis extitisset, ipsi derogatum fuisset per posteriora Decreta à Gavanto in suo Commentario hic allata ; in quibus sancitum est, quod annuli usus in Missa prohibetur Protonotariis, non participantibus, & quibuscunque Doctoribus, necnon Canonicis Cathedralium Ecclesiarum. Sed moderata fuerunt hæc duo Decreta per aliud posterius editum die 4. Augusti 1663. datum in nostro Indice *sub num. 413.* in quo statuitur, quod -- Possunt Canonici Missam celebrare cum annulo aureo, & de rigore uti, sed sine gemma, & sine aliqua effigie -- Ita S. R. C. in una *Dalmatarum* respondit ad 2. dubium : quod quidem Decretum confirmari videtur ab illo, quod asseritur emissum sub die 22. Augusti 1601. de quo superius mentionem fecimus.

Præterire hic non debeo, quod quamvis Canonici uti possint annulo supradicto in celebratione Missæ ; non possunt tamen uti palmatoria, vulgò *Bugis* ; ut decrevit S. R. C. sub die 11. Julii 1699. in *Picemina* ; quod Decretum datum est in nostro Indice *sub num. 541.*

XXXVI. Gavant. pag. 75. col. 1. ead. lit. x *Ultima vestis Episcopi est manipulus.* Quærit hic Gavantus cum Durando, cur manipulus sit ultima vestis Episcopi : & quamvis nonnullas adducat rationes ; nihilominus eam præterit, quæ magis congrua videtur, nimirum, quod eum planeta antiquitus totum corpus ambiret, ut superius vidimus, præso-

more post Confessionem à Ministris elevari solebat ; eaque super brachia Sacerdotis celebrantis aptè complicabatur ; & tunc brachio sinistro discooperato, & expedito, manipulus extremo loco imponebatur : hic autem Ritus, qui omnibus Presbyteris tunc communis erat, nunc in solis Episcopis remansit ; quibus peractâ Confessione à Ministris in brachio sinistro prope cubitum manipulus collocatur. Hæc omnia comprobantur auctoritate Ordinis Romani 14. in quo legitur : *Diaconus à dextris, & Subdiaconus à sinistris, planetam super brachia Pontificis aptè compliceat ; & si Pontifex prope Altare induitur, Subdiaconus in ipsa plicatura brachii sinistri collocet, & quasi abscondat manipulum Pontificis tradendum sibi ab Acolytha. Quod si Pontifex longè ab Altari vestitur, non debet Subdiaconus tunc imponere manipulum, sed debet ipsum portare cum libro Evangeliorum : & cum Pontifex pervenerit ad Altare, imponat, & aptet manipulum prædicto modo.* Et paulò inferius post illa verba : *Quod si Pontifex juxta Altare induatur, habentur hæc alia : Pontifex autem inclinatus paululum ante Altare, Confessionem facit assistentibus ei Cappellano à parte dextra, & Diacono à sinistra ; Subdiaconus verò si debet immittere manipulum Pontifici, immittat.*

XXXVII. Gavant. pag. 75. col. 1. ead. lit. x *De gremiali Episcopi, &c.* Gremiale est pannus, qui in gremio Episcopi celebrantis ponitur, cum sedet, & cum Ordines confert ; de quo agit Cereemoniale Episcoporum *lib. 1. cap. 11.* Hoc gremiale subcinctorium appellari putat Vicecomes de Missæ apparatus *lib. 3. cap. 15.* ut notat etiam noster Gavantus : sed reverà, subcinctorium cum gremiali non debet confundi : quia est peculiare solius Summi Pontificis ornamentum, quo utitur, quando sollempniter celebrat ; estque instar parvi cujusdam manipuli, & è sinistro latere pendet : de hoc superius mentionem fecimus, cum de cingulo locuti fuimus.

XXXVIII. Gavant, pag. 75. col. 1. ead. lit. x
Pluviale item est vestis Episcopalis.) De plu-
 viali cum eodem Gavanto *part. 1. tit. 19.* ser-
 monem habuimus. De aliis verò, quorum
 Missale mentionem non facit, ut de pallio
 Archiepiscopi, sicut Gavantus nihil tradit;
 ita pariter nos ejus vestigiis inhaerentes, de
 eodem pallio, necnon de orali Papæ, & de
 aliis ejusdem vestibus, omnia silentio prater-
 imus; & solum mentionem facimus de Au-
 ctoribus, qui eruditas disceptationes inli-
 tuerunt super præfato indumento Archiepi-
 scopali, & Patriarchali: hi autem sunt Jo-
 hannes Garnerius in *lib. de diurno Rom. Pon-
 tific. variis locis, præsertim verò dissert. 3. sua ap-
 pendicis*; Christianus Lupus *dissert. 2. de Afri-
 canæ Ecclesiæ ad Sedem Apostolicam provocatio-
 nibus cap. 7. necnon 13. & alibi*; Petrus de
 Marca *lib. 6. cap. 6. de concord. Sacerdotii, &
 Imperii*; Dominicus Georgius *rom. 1. Liturg.
 Rom. Pontif. lib. 2. cap. 25.* Billus in *Hierur-
 gia v. Pallium Archiepiscopale.* Cantellius in
Hist. Metropol. Sedium; Franciscus Pagius in

*Vita S. Marci Pontificis Rom. qui A. D. 311
 Thronum Apost. conscendit*; Carolus Du-
 Fresne in *suo Gloss. Thomafinus de veteri
 nova Eccl. discipl. tom. 1. lib. 2. à cap. 57. et
 que ad 57. sed futius præ cæteris, & erudi-
 tissimè tractat hanc materiam de pallio, ma-
 quam satis commendatus Joseph Vicecom-
 lib. 4. de Missæ apparatu à cap. 1. usque ad 11
 necnon Cardinalis Bona *lib. 1. rerum Liturg.
 cap. 23. n. 16.* & Nicolaus de Bralhon in
 to suo opere super hac materia, imprellis
 Theodoricus Ruinart in *disquis. hist. de pal-
 Archiep. inter opera posthuma tom. 3. Franci-
 Florens ad lib. 1. Decretalium tit. 8. de usque
 auctoritate pallii tract. 8.* & denique Mar-
 Paulus Leo Romanus è Soc. Jesu de auctori-
 tate, & usu pallii Pontificii.*

De orali vero Papæ, & de aliis ejus ves-
 timentis, indumentisque Pontificalibus, au-
 ditè agit pluries laudatus Dominicus Geo-
 gius in suo præclariss. opere *de Liturg. Rom.
 Pont. tom. 1.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. II. De Ingressu Sacerdotis ad Altare.

Pro Ritu Missæ privatæ, à Discessu Sacerdotis à Sacristia, us- que ad primum accessum ad Altare.

I. Rubr. n. 1. pag. 78. *Accipit manu sini-
 stra Calicem.*) Quamvis super hæc Rubricæ
 verba nihil se extendat in suo Commentario
 Gavantus; nihilominus aliqua animadverten-
 da sunt, nimirum, quæd Sacerdos nihil po-
 nere debet super Calicem præter ea, quæ à
 Rubricæ præscribuntur, non sudariolum,
 seu manutergium ad emundandas nares:
 præscribitur enim hoc in Decreto à S. R. C.
 edito sub die 1. Septembris 1703. in quo sta-
 tuitur, quod -- *Sacerdotes non debent deferre
 manutergium super Calicem tam eundo, quam
 redeundo ab Altari.* -- Quod Decretum datur

in nostro Indice sub *num. 564.* Debet igitur
 sudariolum pendere à parte dextra cinguli
 sub planeta. Billus in *Hierurgia rom. 2. lib. 1.
 num. 205.* citans nostrum Gavantum *rom. 1.
 tit. 20.* Hippolytus à Portu in suis adnota-
 tionibus *ad tit. 2. num. 1.* & Archipresb. Fran-
 ciscus Gervasi in catalogo errorum *rom. 1.
 Item neque rem aliam supra burfam portat
 nec clavem Sacrarum, neque Patenam cum
 Hostiis pro communicantibus. Ceremonia-
 le PP. Discalceatorum SS. Trinitatis *part. 1.
 cap. 1. §. 2. n. 3.* Denique, neque per-
 cilla, si iis utatur; sed ea tradere debet*